

The specific functions of values in defense and security policies

Yagoob yousefvand^{1✉} | shahra hasanvand² |

1. Assistant Professor, Military Training Department of Management, Faculty of Management and Military Science, Imam Ali Military University, Tehran, Iran. Email: y.yousefvand@iamu.ac.ir

2. PhD student in public administration, lecturer at Imam Ali (AS) Military University, Tehran, Iran. email: shahramhasanvand@yahoo.com

Article Info

Article type:

Research Article

Article history:

Received 18 March 2025

Received in revised form

10 June 2025

Accepted 16 June 2025

Published online 25 June

2026

Keywords:

Values, defense

policymaking, defense-

security policies

ABSTRACT

Policies are influenced by the values of a society. Therefore, making decisions and policies requires awareness of the state of values that govern society. Without paying attention to the values of society, policies will fail.

This article examines and analyzes the specific role of values in defense and security policies. To answer these questions, data and information were collected using documentary methods and analyzed qualitatively through open and axial coding.

The results indicate that the application of political values in the formulation and implementation of defense policies leads to the direction, legitimacy, dynamism, and efficiency of policies. In addition, it leads to popular support and the creation of deterrence and immunity. Therefore, the need to create stability, peace, and security in society and prepare for the defense of the country is to formulate defense-security policies based on values.

Cite this article: Yousefvand, Yaqoub; Hassanvand, Shahram (2015). The specific functions of values in defense-security policies. *Futures Studies of Modern Interdisciplinary Studies*, 1 (4), 112-121.

Publisher: AJA Imam Ali Military University

DOI: <http://doi.org/00000000000000000000>

کارویژه‌های ارزش‌ها در سیاست‌های دفاعی - امنیتی

یعقوب یوسفوند^۱ ✉ شهرام حسنوند^۲

۱. نویسنده مسئول، استادیار گروه تربیت نظامی، دانشکده فرماندهی و مدیریت، دانشگاه افسری امام علی (ع)، تهران، ایران. رایانامه: y.yousefvand@iamu.ac.ir

۲. دانشجوی دکتری مدیریت دولتی، مدرس دانشگاه افسری امام علی (ع)، تهران، ایران، رایانامه: shahramhasanvand@yahoo.com

اطلاعات مقاله چکیده

سیاست‌ها متأثر ارزش‌های یک جامعه هستند. از این جهت تصمیم‌ها و سیاست‌های نیازمند آگاهی از وضعیت ارزش‌های حاکم بر جامعه هستند. بدون توجه به ارزش‌ها جامعه سیاست‌ها با شکست مواجه خواهند شد. این مقاله به بررسی و تحلیل کارویژه ارزش‌های در سیاست‌های دفاعی-امنیتی می‌پردازد. برای پاسخ به این پرسش‌ها، با استفاده از روش اسنادی داده‌ها و اطلاعات جمع‌آوری و با شیوه کیفی و از طریق کدگذاری باز و محوری تجزیه و تحلیل گردیده‌اند. نتایج حاصله حاکی از آن است که کاربست ارزش‌های سیاسی در تدوین و اجرای سیاست‌های دفاعی موجب جهت‌دهی، مشروعیت‌سازی، پویایی و کارآمدی سیاست‌ها می‌شود. افزون بر این، حمایت مردمی و ایجاد بازدارندگی و مصونیت‌سازی را به دنبال دارد. بنابراین لازمه ایجاد ثبات، آرامش و امنیت در جامعه و آمادگی برای دفاع از کشور، تدوین سیاست‌های دفاعی-امنیتی مبتنی بر ارزش‌ها است.	نوع مقاله: مقاله پژوهشی تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۴/۱۰ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۵/۱۵ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۶/۱۵ تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۷/۱۳ کلیدواژه‌ها: ارزش‌ها، سیاست‌گذاری دفاعی، سیاست‌های دفاعی-امنیتی
--	---

استناد: یوسفوند، یعقوب؛ حسنوند، شهرام (۱۴۰۴). کارویژه‌های ارزش‌ها در سیاست‌های دفاعی-امنیتی. فصلنامه آینده پژوهی مطالعات میان رشته‌ای نوین، ۳ (۴)، ۱۲۱-۱۲۱.

ناشر: دانشگاه افسری امام علی (ع)

DOI: DOI: <http://doi.org/00000000000000000000000000000000>

مقدمه

در شکل‌گیری سیاست‌های دفاعی، ارزش‌ها به عنوان عامل اساسی است و یکی از منابع قدرت محسوب می‌شود. امروزه کشورها در عرصه بین‌الملل در کنار بُعد سخت قدرت، سعی می‌کنند از وجه نرم‌افزاری قدرت با استفاده از ابزارهای نوین ارتباطی در جهت تحقق اهداف خود نهایت بهره‌برداری را به عمل آورند. «جوزف نای در سال ۱۹۹۰ میلادی در نشریه آتلانتیک بیان می‌دارد که موفقیت در سیاست‌های جهانی، مستلزم استفاده از قدرت نرم به همراه قدرت سخت است (عسگری، ۱۳۹۰: ۶۷)».

وجود تهدیدات متنوع نرم و سخت، و جایگاه راهبردی جمهوری اسلامی ایران از لحاظ ژئوپولیتیک و ژئواکونومیک در منطقه، معمای امنیت را پیچیده نموده است. افزون بر این، ماهیت دینی نظام سیاسی و اختلافات گسترده ایدئولوژیکی با قدرت‌های استکباری غرب بخصوص آمریکا، مسئله تهدیدهای نرم را که از آن با "راهبرد جنگ نرم" می‌توان نام برد، جدی نموده است. به همین خاطر، کاربست و استفاده از ظرفیت‌های نرم و به‌ویژه ظرفیت ارزش‌های موجود در جامعه در تدوین سیاست‌های دفاعی - امنیتی لازم و ضروری است. به طور کلی، ارزش‌ها به عنوان یکی از منابع قدرت نرم هستند که در تنظیم و جهت‌دهی به سیاست‌های دفاعی - امنیتی تأثیرگذارند. هدف اصلی از انجام این پژوهش، بررسی کارویژه‌های ارزش‌ها در تدوین سیاست‌های عقلانی و اثربخش در عرصه دفاعی - امنیتی است. بنابراین مسئله اصلی این پژوهش این است که کاربست ارزش‌ها در سیاست‌های دفاعی - امنیتی چه کارویژه‌هایی را در پی دارد؟

مبانی نظری و پیشینه‌های پژوهش

مبانی نظری

چیستی ارزش‌ها: در فرهنگ فارسی معین، ارزش به معنای بها، قیمت، قدر و شایستگی معنا شده است. (یوسفوند، ۱۳۹۹: ۱۶). در اصطلاح ارزش‌ها در اصطلاح ارزش‌ها، «مفاهیم تعمیم‌یافته‌ای از آرزوها و هدف‌های مشروعی هستند که انسان را در جهت خاصی هدایت می‌کنند» (قوام، ۱۳۸۶: ۲۸۲). ارزش‌ها به ما می‌گویند چه چیز مطلوب و کدام روش از نظر اجتماعی نامطلوب و نکوهیده است. در جوامع و فرهنگ‌های مختلف، معیارهای متفاوتی برای ارزش‌ها دارند و به تناسب بینش، باور و اعتقادات خود درباره‌ی رفتار و پندار

خویش و دیگران داوری می‌کنند (کاظمی، ۱۳۷۸: ۱۱). بنابراین آموزه‌های ارزشی، ملاکی برای تشخیص مرز خوب و بد، شایسته و ناشایسته، پسند و ناپسند هستند. هر جا مسئله قضاوت و داوری روی پدیده‌ها پیش می‌آید، موضوع ارزش‌ها نیز مطرح است و هر کجا ارزش مطرح است، بینش علمی - تجربی یا فرهنگ سیاسی تحت الشعاع قرار می‌گیرد. وی معتقد است که این بینش است که به رفتار و تفکر انسان‌ها، در قالب شهروند عادی، سیاستمدار، عالم سیاسی و کارگزار حکومتی شکل و معنی می‌دهد و روش آنان را در تفسیر، تحلیل و پژوهش پدیده‌ها، معین می‌کند. این همان چیزی است که از آن به عنوان بینش ارزشی و تفکر فلسفی یاد می‌کنیم و همواره راهنمای حرکت است (کاظمی، ۱۳۸۲: ۴۸). در حوزه دفاعی، ارزش‌ها جهت‌گیری‌های مردم را نسبت به نهادها و ساختارها دفاعی-امنیتی تعیین می‌کند. بنابراین یکی از منابع قدرت نرم دفاعی به شمار می‌رود و تولید کننده و تقویت کننده قدرت نرم دفاعی هستند.

مهمترین ارزش‌ها در جامعه، می‌توان به آزادی، عدالت، برابری، امنیت، پاسخگویی، تعهد، شایسته‌سالاری، رفاه، مردمی بودن، خدمتگزاری بی‌منت، تواضع، نظم و ... اشاره داشت. در نظام جمهوری اسلامی ایران، ارزش‌ها برگرفته آموزه‌های دینی و ملی است که با حفظ و تقویت آن بر قدرت ملی افزوده خواهد شد.

چپستی سیاست دفاعی-امنیتی: سیاست‌های دفاعی به مثابه چارچوب شکل‌دهنده به ساختار و روندهای دفاعی، ربط وثیقی با مؤلفه‌های امنیت ملی و ضریب امنیتی کشورها دارد، بنابراین سیاست‌های دفاعی و کاربست آن، حائز حساسیت‌های فراوان تری می‌باشد. به این علت است که تنها دولت‌ها یگانه متولی تدوین و اعلام سیاست دفاعی به شمار می‌آیند (Hays, Vallance and Alan, 1994). حسین حسینی در مقاله‌ای تحت عنوان "سیاست دفاعی: چارچوبی برای تحلیل"، معتقد است که «از سیاست دفاعی دو معنا را می‌توان برداشت کرد: در معنای اول، سیاست دفاعی، خط‌مشی‌های کلی (اعم از نظامی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و...) یک دولت به منظور دفع تهدیدات امنیتی است. امروزه امنیت و به تبع آن دفاع، به عرصه‌هایی فراتر از عرصه نظامی گسترش یافته است. دولت‌ها برای حفظ امنیت خود از اهرم‌های مختلفی سود می‌جویند. جنگ اقتصادی، سلاح تبلیغات و جنگ روانی، رقابت‌های علمی و تکنولوژیک و دیگر ابزارهای قدرت، هریک به تنهایی یا با هم برای رویارویی با دشمنان به کار گرفته می‌شوند. فرآیند هماهنگ کردن این ابزارها برای دفع تهدید و تأمین اهداف امنیتی را سیاست دفاعی می‌گویند. از این

نظر، سیاست دفاعی با اصطلاحاتی همچون سیاست امنیت ملی و استراتژی ملی مترداف است. در معنای دوم، آن بخش از سیاست‌های یک دولت که بیشتر متوجه مسائل نظامی است را سیاست دفاعی می‌نامند. از این دیدگاه، سیاست دفاعی با سیاست نظامی مساوی است و در کنار دیگر سیاست‌های دولت مانند سیاست اقتصادی و سیاست آموزشی قرار می‌گیرد» (حسینی جیردهی، ۱۳۸۷: ۴۶). در یک نگاه کلی، سیاست دفاعی به معنی خط-مشی‌هایی است که برای دفع تهدیدها و برقراری امنیت پیگیری می‌شود (زهدي و عسگری، ۱۳۸۷: ۱۴۱). اما در نگاه جزئی‌تر، سیاست‌های دفاعی به فعالیت‌های نظامی دولت که شامل تدوین و اجرای برنامه‌ها و رهنامه‌ی نظامی می‌شود، اطلاق می‌گردد (Lider, 1983: 347).

پیشینه‌های پژوهش

جدول (۱) پیشینه تحقیقات انجام شده

ردیف	محقق	موضوع	یافته‌ها
۱	یوسفوند و همکاران (۱۳۹۸)	اثربخشی ثربخشی به سیاست‌گذاری دفاعی جمهوری اسلامی ایران؛ در پرتو کاربرست منابع فرهنگی قدرت نرم	کاربست منابع فرهنگی قدرت نرم ج.ا. ایران نقش مؤثری را در اثربخشی به تصمیم‌گیری‌های سیاست‌گذاران دفاعی، شکل دادن به داده‌های سیاست دفاعی و تسهیل در دستیابی به هدف‌های دفاعی و نظامی دارد.
۲	آزادی‌نژاد، بیک و فضالی نژاد (۱۴۰۰)	مطالعات سیاست دفاعی از منظر قرآن	از منظر قرآن، از مهم‌ترین ملاحظات سیاست دفاعی عبارتند از: بازدارندگی؛ حساسیت در برابر دشمن؛ نفوذ ناپذیری؛ پایبندی به اصول، مبانی و ارزش‌ها؛ هدف‌گیری آرمان‌های انقلاب؛ کسب حداکثری منافع؛ تعیین اهداف امت اسلامی؛ روحیه شجاعت و نهراسیدن از دشمن؛ استقامت؛ توجه به دکترین دفاعی اسلام؛ گسترش و تقویت جامعه توحیدی.
۳	یوسفوند و کاکاوند (۱۴۰۴)	الگوی حکمرانی دفاعی - امنیتی مبتنی بر ارزش‌های سیاسی	نتایج پژوهش نشان‌دهنده این است که الگوی ارائه شده، گذار از تهدیدات متنوع نرم و شناختی، مصائب و بحران‌های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و نظامی پیش‌رو را آسان و حصول به اهداف حکمرانی که همانا بازدارندگی و تأمین امنیت پایدار است، را تسهیل خواهد نمود.

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش، از نظر ماهیت و روش، پژوهشی توصیفی - تحلیلی است که تلاش شده با استفاده از روش اسنادی داده‌های لازم کسب و به توصیف موضوع پرداخته شود. ارزش‌ها به عنوان متغیر مستقل بوده که عامل محرک و جهت‌دهنده به متغیر وابسته یعنی سیاست‌های دفاعی - امنیتی است. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها در این تحقیق بر حسب نوع داده‌ها، روش کیفی می‌باشد. که ابتدا نکات اشاره شده در مصاحبه‌ها استخراج، کددهی و دسته‌بندی شده و مورد تجزیه و تحلیل کیفی قرار گرفته است. در این روش با استفاده از کدگذاری باز و محوری متن مصاحبه‌ها، مفاهیم و مقوله‌های اصلی تعیین گردیده است. به طوری که در مرحله کدگذاری باز مضمون‌های بسیاری بدست آمده که با پالایش این مفاهیم، داده‌ها به مقوله‌های کمتر و محوری تقلیل یافته است.

یافته‌های پژوهش

در این بخش به منظور پاسخ به سوال تحقیق، نخست گزاره‌های حاصل از تحلیل اسنادی استخراج و سپس از طریق کدگذاری باز و محوری، کارویژه‌های ارزش‌ها در تدوین و اجرای سیاست‌های دفاعی - امنیتی بدست آمده است. در جدول شماره ۲ کدهای بدست آمده دسته‌بندی و مرتب گردیده است.

جدول (۲) اولویت فناوری‌ها در دور سوم دلفی

مقوله اصلی	کارویژه اصلی	کارویژه جزئی
کارویژه ارزش‌های سیاسی در سیاست‌های دفاعی	جهت‌دهی به سیاست‌ها	مبنای تدوین سیاست‌ها
		توجیه‌کننده و اقناع‌کننده سیاست‌ها
		تعیین چارچوب‌های لازم برای سیاست‌های
		راهنمای تدوین سیاست‌ها دفاعی-امنیتی
پویایی سیاست‌ها	مشروعیت‌بخشی به سیاست‌ها	شکل‌گیری سیاست‌ها بر اساس مبانی ارزشی
		تطبیق سیاست‌ها با ارزش‌های موجود در جامعه
		رشد ارزش‌ها و هنجارها در عرصه دفاعی و امنیتی
		مشروعیت زایی
		اجرای بهتر سیاست‌ها
		تسهیل در تدوین و اجرای سیاست‌ها

تسریع در تصمیم‌گیری‌های دفاعی - امنیتی		
سیالیت و فعلیت‌بخشی به سیاست‌ها		
مشارکت و حضور مردم در عرصه دفاع و امنیت		
مقبولیت مردمی	حمایت مردمی	
ایجاد همدلی و همبستگی بین مردم و نیروهای مسلح		
بسیج مردمی		
نقش‌آفرینی مثبت	کارآمدی سیاست‌ها	
تحرک به جلو و حصول به اهداف		
تقویت تعهد و التزام به کار		
تقویت احساس مسئولیت و وجدان کاری		
نظم‌دهنده و انسجام بخش		
افزایش کارایی و پیشرفت در عرصه دفاعی و امنیتی	افزایش بازدارندگی و مصونیت‌سازی	
تقویت بازدارندگی مؤثر		
ایجاد امنیت برای جامعه		
مصونیت‌سازی		
کاهش و یا از بین بردن تهدیدات		

در ادامه به توجه به یافته‌های جدول شماره (۲) به تشریح و تحلیل کاویژه‌های ارزش‌ها در سیاست‌های دفاعی- امنیتی پرداخته می‌شود:

جهت‌دهی به سیاست‌ها: ساختار ذهنی و فکری سیاست‌گذاران دفاعی، متشکل از هنجارها و ارزش‌هایی است که قواعد کلی حاکم بر تصمیم‌گیری را تعیین می‌نماید. در یک سیستم نسبتاً منعطف این ساختار ذهنی در مواجهه با واقعیت‌های موجود که ساختار عینی سیاست‌گذاری را تشکیل می‌دهند به تطبیق و ترمیم و نهایتاً تفسیر اصول و ارزش‌ها مبادرت می‌ورزد و نهایتاً برون دادی را تحت عنوان سیاست‌گذاری دفاعی به دست می‌دهد (اشتریان، ۱۳۸۶: ۱۵۰). به طور کلی مطالعه مسائل دفاعی و امنیتی بدون فهم باورها و ارزش‌های فرهنگی به غایت مشکل است (غریاق‌زند، ۱۳۹۰: ۳۱). چراکه ارزش‌ها و فرهنگ جهت‌دهنده به ذهن و رفتار در همه حوزه‌های اجتماعی است که بیانگر شخصیت و هویت یک کشور است (افتخاری و همکاران، ۱۳۸۷: ۱۷۴). از این رو، یکی از کارویژه‌های ارزش‌ها جهت‌دهی به سیاست‌های دفاعی- امنیتی است. ارزش‌ها جهت‌گیری عمومی ما را نشان می‌دهند و برای سیاست‌گذاران در سطوح مختلف به عنوان وسایل و توجیهاتی برای اهداف، تصمیمات و اعمال آنان عمل می‌کنند. ارزش‌ها ضرورتاً پاسخ‌های

خاصی را در شرایط خاص تجویز نمی‌کنند اما باعث ایجاد ایستارهایی نسبت به شرایط می‌شوند؛ یعنی هم سیاست‌های مختلف را توجیه می‌کنند و هم به آنها جهت می‌دهند (ازغندی و روشندل، ۱۳۸۴: ۹۴).

مشروعیت‌سازی: مشروعیت سیاست به معنای تطبیق سیاست با ارزش‌ها، خواسته‌ها و باورهای مردم است. اگر سیاست‌های دفاعی - امنیتی با منافع، خواسته‌ها و ارزش‌های مشترک مردم همسو باشد، به همان میزان رضایت مردم و اطاعت مردم از رویکردها و سیاست‌های مردم افزایش می‌یابد، در نتیجه سیاست تصویبی از مشروعیت برخوردار خواهد بود. بنابراین، مشروعیت‌سازی از کارویژه‌های مهم توجه به ارزش‌ها در تدوین سیاست‌های دفاعی-امنیتی است که می‌تواند تمایل به اطاعت از سیستم حکومتی را تقویت نماید.

پویای سیاست: یکی از کارویژه‌های ارزش‌ها، ایجاد پویایی و فعلیت در سیاست‌های دفاعی-امنیتی است. ارزش‌ها نقش تجهیزکننده در راستای تحقق اهداف و سیاست‌های دفاعی ایفا می‌کنند. ارزش‌هایی مانند صبر، استقامت و توکل، تلاش بی‌وقفه در راه رسیدن به اهداف و سیاست‌های دفاعی تولید می‌کند. ارزش‌ها به فرآیند سیاست‌گذاری دفاعی فعلیت و تحرک می‌بخشند و متولیان امور دفاعی را به انسان‌هایی مستحکم در عقیده و عمل تبدیل می‌کنند.

«یکی منابع فرهنگی قدرت نرم ج.ا.ایران اعتقاد و باورهای دینی است. باورها را از آن‌رو می‌توان مهم‌ترین منبع تولید قدرت برشمرد که دیگر منابع انسانی قدرت را فعلیت و تحرک و استحکامی ویژه می‌بخشد، فرهنگ را زنده و با نشاط و فراگیر و پر تحرک می‌سازند. افزون بر این، منابع طبیعی قدرت نیز زمانی قابل استفاده و کاربری جدی هستند که از پشتوانه باورها برخوردار باشند؛ انسان‌هایی که به راه خود باور ندارند و مسیری را که در حیات جمعی طی می‌کنند با تمام وجود ارزشمند تلقی نمی‌نمایند، سیل امکانات تسلیحاتی و ترابری و تغذیه و... جبران ضعف باورمندی ایشان را نخواهد کرد (نبوی، ۱۳۸۸: ۱۴۲). سیاست دفاعی مبتنی بر فرهنگ و ارزش‌های جهادی بیانگر سخت‌کوشی و پایداری در مبارزه با دشمن و حرکت به جلو و پیشتازی در تحقق اهداف نظام اسلامی است. ارزش‌های فرهنگی و جهادی موجب سیال بودن، جوشندگی، تحرک و پیشرفت می‌گردد. جوشش و تحرک و نشاط در ورود به میدان عمل و صحنه‌ی کار و

ابتکار برای خدمت کردن بدون هیچ ترتیب آداب، از نقش‌هایی است که فرهنگ و ارزش‌ها در همه‌ی صحنه‌ها و عرصه‌ها به دنبال دارد.

حمایت مردمی: یکی از آثار کاربست ارزش‌ها در سیاست‌های دفاعی - امنیتی، ایجاد ساختار دفاعی و امنیتی مردم پایه و حضور مردم برای دفاع از کشور است. یکی از شرایط لازم برای بسیج مردمی در کشور، برخورداری از فرهنگی جهادی، غنی و تهییج‌کننده است. جمهوری اسلامی ایران به واسطه برخورداری از ارزش‌های غنی اسلامی و ایرانی، قدرت بسیج عمومی و مردمی را داراست. کاربست این ارزش‌ها در سیاست‌های دفاعی - امنیتی می‌تواند بسیج مردمی را در شرایط بحرانی تسهیل و محقق نماید. بنابراین ارزش‌ها در برقراری پیوند میان نظام سیاسی و مردم مؤثر هستند، «کمتر رژیم می‌تواند بدون برخورداری از پشتیبانی اکثریت مردم قادر به ادامه حیات باشد، و پشتیبانی سیاسی، مستلزم به رسمیت شناختن اعتبار ترتیبات سیاسی موجود توسط مردم است(قوام، ۱۳۹۱: ۱۳۵) از این جهت، سیاست‌های دفاعی - امنیتی بایستی منعکس‌کننده ارزش‌ها جامعه باشد تا موجب اعتماد مردم به سیاست‌ها و رویکردهای دفاعی - امنیتی شود و پایداری و استحکام حکومت را افزایش دهد.

کارآمدی سیاست‌ها: کاربست ارزش‌ها در سیاست‌ها موجب ایجاد تعهد درونی و التزام عملی در افراد نسبت به وظایفی است که به آنها محول گردیده است، می‌شود. این تعهد درونی و التزام عملی فرد، تقویت احساس مسئولیت‌پذیری و وجدان‌کاری و در نتیجه کارآمدی سازمان را به دنبال خواهد داشت. بنابراین تحقق اهداف و سیاست‌های مورد نظر آسان خواهد بود. کارآمدی و سوددهی نظام سیاسی در ابعاد مختلف، عامل ایجاد مشروعیت، مقبولیت و اطاعت مردم از حکومت است.

افزایش بازدارندگی مؤثر و مصونیت‌سازی: یکی دیگر از کارویژه‌های ارزش‌ها در سیاست‌های دفاعی - امنیتی، افزایش بازدارندگی و مصونیت‌سازی است. عنصر اساسی برای ایجاد بازدارندگی در کشور، برخورداری از قدرت است. «قدرت ابزار واقعی دولت‌ها در تدوین نظریه‌ها، الگوها و اجرای راهبردها و سیاست‌هاست. دولت‌ها بدون قدرت، کلاف سردرگمی هستند که توان لازم برای حرکت به سوی مطلوبیت‌های بیشتر را ندارند» (آقاجانی و عسگری، ۱۳۹۰: ۱۰). ارزش‌های فرهنگی و دینی جامعه تولیدکننده قدرت هستند و به عنوان منابع قدرت ملی محسوب می‌شوند «تحت تأثیر منابع فرهنگی قدرت،

زمانی که کشور در معرض مخاطره دشمن قرار می‌گیرد، آحاد ملت اعم از گروه‌های اجتماعی و سیاسی، فارغ از دیدگاه‌ها و اختلاف سلیق در حالت انسجام راهبردی قرار می‌گیرند. این وضعیت نقش بسیار حائز اهمیتی در ایجاد بازدارندگی مؤثر دارد» (آقاجانی و عسگری، ۱۳۹۰: ۴۹).

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

بسیاری نظریه‌پردازان، ارزش‌ها را عامل تحرک و جهت‌گیری مردم نسبت به نظام سیاسی می‌دانند و معیاری برای ارزیابی عملکرد دولت در حوزه‌های مختلف می‌دانند. ارزش‌ها را می‌توان مهمترین بخش فرهنگ یک جامعه دانست. داوری و قضاوت مردم طبق ارزش‌هاست. خروجی سیاست‌ها براساس ارزش‌ها سنجیده می‌شود و نشان می‌دهد که چه سیاست‌های مطلوب و کارآمد بوده است. عدالت، امنیت، رفاه، آرامش و آسایش از جمله ارزش‌هایی است که سیاست‌ها بر اساس آن سنجیده می‌شود. اینکه سیاست‌های دولت به چه میزان توانسته عدالت، امنیت، رفاه و... را در جامعه محقق نموده‌اند، طبق همین ارزش‌ها توسط مردم ارزیابی می‌شود. در حوزه دفاعی-امنیتی ارزش‌ها نیز کارویژه‌های خاص خود را دارند و مردم نیز طبق همین ارزش‌ها سیاست‌های دفاعی-امنیتی را ارزیابی می‌کنند. حصول به امنیت پایدار در جامعه نشان‌دهنده اثربخشی ارزش‌ها در سیاست‌گذاری دفاعی-امنیتی است.

به طور کلی، در این مقاله تلاش شده است کارویژه‌های ارزش‌ها در سیاست‌های دفاعی-امنیتی مورد بررسی و تحلیل قرار گیرد. بررسی‌ها حاکی از آن است که کاربست ارزش‌های سیاسی در تدوین و اجرای سیاست‌های دفاعی موجب جهت‌دهی، مشروعیت‌سازی، پویایی و کارآمدی سیاست‌ها می‌شود. افزون بر این، حمایت مردمی و ایجاد بازدارندگی و مصونیت‌سازی را به دنبال دارد. بنابراین لازمه ایجاد ثبات، آرامش و امنیت در جامعه و آمادگی برای دفاع از کشور، تدوین سیاست‌های دفاعی-امنیتی مبتنی بر ارزش‌ها است. ارزش‌ها عامل موفقیت و اثرگذار در سیاست‌ها است. همانگونه که جوزف نای بیان می‌دارند که موفقیت در سیاست‌های جهانی، مستلزم استفاده از قدرت نرم به همراه قدرت سخت است. از این‌رو، با توجه به تهدیدهای فراوی جمهوری اسلامی ایران، کاربست ارزش‌ها

در سیاست‌گذاری‌های دفاعی - امنیتی ضرورتی انکارناپذیر است و در این راستا بهره‌گیری از کلیه ظرفیت‌های سخت و نرم امری مهم و ضروری است.

منابع

- آزادی‌نژاد، حسین؛ بیک، علی اصغر و فضالی نژاد، عباسعلی. (۱۴۰۰). مطالعات سیاست دفاعی از منظر قرآن، فصلنامه پژوهش‌های علوم نظامی، شماره ۲.
- آقاجانی، احمد و عسگری، محمود. (۱۳۹۰). نقش‌آوری اتاق‌های فکر در سیاست‌گذاری دفاعی - امنیتی. فصلنامه راهبرد دفاعی. شماره ۳۲.
- اشتریان، کیومرث. (۱۳۸۶). سیاست‌گذاری عمومی / ایران. تهران: انتشارات میزان. چاپ اول.
- ازغندی، سید علیرضا. و روشندل، جلیل. (۱۳۸۴). مسائل نظامی و استراتژیک معاصر، تهران: انتشارات سمت، چاپ ششم.
- افتخاری، اصغر. و همکاران. (۱۳۸۷). قدرت نرم و سرمایه اجتماعی، تهران: انتشارات امام صادق، چاپ ۱.
- غرایق‌زندی، داود. (۱۳۹۰). درآمدی بر سیاست‌گذاری امنیت ملی، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی، چاپ اول.
- زهدی، یعقوب و عسگری، محمود. (۱۳۸۷). شاخص‌های ارزیابی سیاست دفاعی، فصلنامه راهبرد دفاعی، سال ششم، شماره ۲۳.
- عسگری، محمود. (۱۳۹۰). فرهنگ راهبردی جمهوری اسلامی ایران، تک نگاره علمی - تخصصی نامه دفاع، مرکز تحقیقات دفاعی راهبردی، شماره پیاپی ۲۶، شماره سوم.
- کاظمی، علی اصغر. (۱۳۸۲). بحران نوگرایی و فرهنگ سیاسی در ایران معاصر، تهران: نشر قومس، چاپ دوم.
- کاظمی، علی اصغر. (۱۳۷۸). اندیشه‌ورزی، فرهنگ و تمدن‌سازی، تأملی درباره‌ی گفتگوی تمدن - ها، فصلنامه اطلاعات سیاسی - اقتصادی، شماره ۱۴۲-۱۴۱.
- قوام، عبدالعلی. (۱۳۸۶). اصول سیاست خارجی و سیاست بین الملل، تهران: انتشارات سمت، چاپ سیزدهم.
- قوام، عبدالعلی. (۱۳۹۱). سیاست‌شناسی؛ مبانی علم سیاست، تهران: انتشارات سمت، چاپ سوم.
- یوسفوند، یعقوب. (۱۳۹۹). منابع قدرت نرم در ج.ا.ایران، تهران: انتشارات دانشگاه افسری امام علی(ع)، چاپ اول.

یوسفوند، یعقوب و همکاران. (۱۳۹۸). اثربخشی تربیخی به سیاست‌گذاری دفاعی جمهوری اسلامی ایران؛ در پرتو کاربست منابع فرهنگی قدرت نرم، *فصلنامه مدیریت نظامی*، شماره ۹۷. یوسفوند، یعقوب و کاکاوند، یونس. (۱۴۰۴). الگوی حکمرانی دفاعی - امنیتی مبتنی بر ارزش‌های سیاسی، *فصلنامه مطالعات و پژوهش‌های امنیت داخلی*، شماره ۳.

نبوی، سیدعباس. (۱۳۸۸). *فلسفه‌ی قدرت*. تهران: انتشارات سمت. چاپ چهارم.

Hays, Peter, Brenda Vallance and Alan Van Tassel (ed.) (1994), *American Defense Policy*, Seventh Edition, Baltimore, The Johns Hopkins University press.

Lider, Patrick (1983), *Military Theory: Concept, Structure and Problem*, Alder shot, Gower Pub Company.